

Nakon dviju knjiga s izborom radova o živo-tu i kulturi u kontekstu politike i rata koje je Institut za etnologiju i folkloristiku, izdavši ih na engleskom, namijenio u prvom redu inozemnom čitateljstvu (*Fear, Death and Resistance. An Ethnography of War: Croatia 1991-1992*, ur. L. Čale Feldman, I. Prica i R.

Music, Politics, and War, Views from Croatia, ed. Svanibor Pettan, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb 1998., 215 str.

Senjković, Zagreb, 1993. i *War, Exile, Everyday Life: Cultural Perspectives*, ur. R. Jambrešić Kirin i M. Povržanović, Zagreb, 1996.), pred nama je nova knjiga, također na engleskom jeziku, s radovima objedinjenim zajedničkim naslovom *Music, Politics, and War: Views from Croatia*. Zamislio ju je i uredio Svanibor Pettan, a sadrži deset radova eminentnih hrvatskih muzikoloza, etnomuzikologa i etnokoreologa koji su, iskoristivši prednosti "insajderskog" položaja, elokventno i bez pretjerane emocionalne angažiranosti progovorili o glazbi, politici i ratu u svojoj zemlji.

Premda je zamisao o knjizi takva sadržaja potaknula aktualnost same teme, odnosno iskustvo nedavno proživljena rata, odabrani prilozi ne ograničavaju se sadržajem na razdoblje devedesetih godina 20. st., nego obrađuju različite pojave s područja glazbe (umjetničke, narodne i zabavne) i plesa u odnosu prema politici i ratu u Hrvatskoj od 17. stoljeća do danas. Tako se čitatelj može upoznati s vojnom glazbom u kontekstu kulturnopovijesnih aspekata života na dijelu graničnoga područja između Otomanskog i Habsburškog carstva koju je Koraljka Kos osvijetlila na osnovi proučavanja ikonografskih izvora i arhivske građe iz 17. i 18. stoljeća. U članku Stanislava Tuksara spoznat će činjenicu da je hrvatska umjetnička glazba od srednjega vijeka, a posebno od razdoblja baroka, bila integralni dio zapadnoeuropske kulture, odnosno da je pripadala zajedničkom kulturnom krugu tzv. zapadnih Slavena. Nadalje, u tekstu Zdravka Blažekovića susrest će se s nastojanjima na polju glazbe u razdobljima političkih pritisaka i buđenja nacionalne svijesti tijekom 19. stoljeća te autorovom prosudbom uloge i značenja što ih glazba nosi u takvim prilikama.

U većini je radova, više ili manje naglašeno, ali uvijek prisutno razmatranje odnosa glazbe i raznih identiteta — nacionalnih, regionalnih, političkih, spolnih i drugih — — izraženih, ali i oblikovanih glazbom. U tekstu Sanje Majer-Bobetko ono je provedeno na primjeru hrvatske opere od početaka programskog stvaranja nacionalne opere u 19. stoljeću do 1991. godine. Ta je problematika naglašena u radu Naile Ceribašić, koja razmatra odnose koncepcija o glazbi i praksi glazbovanja u vrijeme NDH-a i NOB-a te otkriva njihove refleksije u suvremenoj glazbenoj kulturi. Ruža Bonifačić prati proces stvaranja simbola regionalnog i nacionalnog identiteta u području tamburaške glazbe, posebno na primjeru ansambla "Zlatni dukati", a Tvrtko Zebec ih pronalazi u plesnim događanjima koja u složenim političkim situacijama funkcioniraju kao svojevrсни politički rituali kojima se izražava složenost višestrukih identiteta. U tekstu Jerka Bezića čitatelj će dobiti osnovne informacije o religijskim pjesmama u Hrvatskoj, napose o njihovoj sudbini i ulozi koju su imale u razdobljima političkih previranja i rata.

Premda većina priloga zahvaća i devedesete godine 20. stoljeća, samo ovom razdoblju posebno su posvećena dva rada. Članak Svanibora Pettana pregledan je uvid u bogatu glazbenu produkciju u Hrvatskoj (i službeno priznatu i onu alternativnu), a nizom dobro odabranih i zanimljivih primjera upoznaje čitatelja s glazbom u razdoblju koje je prethodilo političkim promjenama na prijelomu 1980-ih i 1990-ih te s višestrukim funkcijama glazbe tijekom Domovinskoga rata. Tekst Miroslave Hadžihusejnović-Valašek usredotočen je na stvaranje, život i ulogu glazbe u gradu izravno pogođenom ratnim operacijama, točnije u Osijeku tijekom 1991. i 1992. godine. S obzirom na to da se

temelji na osobno proživljenim autoričnim iskustvima, uvjerljivo prikazuje kako rat i snažna emocionalna energija koju on pokreće pospješuju i oslobađaju u ljudima iznimnu kreativnost.

Tekstovi knjige upotpunjeni su notnim zapisima (ukupno 20), slikovnim prilozima (ukupno 21), zajedničkim popisom literature, indeksom imena te kratkom bilješkom o autorima članaka i izdavaču knjige. Knjizi je priložen kompakt disk *The Best of Rock za Hrvatsku* (izd. Croatia Records), dok su snimke odabranih odlomaka glazbe o kojoj u svojim tekstovima pišu autori dostupne na internetu (adresa: <http://www.lavsa.com/ief/>).

Ovako koncipirana knjiga omogućuje čitatelju sagledavanje naslovne tematike u povijesnoj dimenziji te stjecanje šireg uvida u političku, društvenu i kulturnu povijest Hrvatske. Time pridonosi i boljem razumijevanju aktualnih događaja te onih iz nedavne prošlosti. Ujedno omogućuje da svjetska javnost bolje upozna glazbu, ali i znanost u glazbi u Hrvatskoj. Premda namijenjena primarno inozemnim muzikološkim i etnomuzikološkim krugovima, vjerujem da će privući i pozornost etnologa, antropologa i sociologa, a odabranim tematskim sklopom i domaće čitateljstvo.

Grozdana MAROŠEVIĆ

The World of Music, Berlin, 40, 1998, 3: **Music and Music Research in Croatia**, ed. Max Peter Baumann, guest ed. Svanibor Pettan, 215 str.

Max Peter Baumann, glavni urednik jednog od najeminentnijih etnomuzikoloških časopisa *The World of Music*, najnoviji je broj tog časopisa naslova *Music and Music Research in Croatia* u cijelosti posvetio hrvatskoj glazbi. Etnomuzikolog Svanibor Pettan je kao gost urednik ovoga broja tekstovima

dvaju muzikologa (Stipčević, Gligo), jednog etnokoreologa (Zebec) i dvije etnomuzikologinje (Ceribašić, Marošević) pokušao predstaviti pojedine fenomene u hrvatskoj glazbenoj tradiciji, kao i sama istraživanja. Raznolikost pristupa i tema u predstavljanim radovima svojevrsan je odraz kompleksnosti i raznolikosti hrvatske glazbe i znanstvenog bavljenja njome u Hrvatskoj. *The World of Music* je u osnovi etnomuzikološki časopis te spoj muzikološkog i etnomuzikološkog pristupa u predstavljanju glazbene tradicije jedne zemlje čini Pettanov izbor tekstova neuobičajenim i zanimljivim.

Jedna od tema, u istraživanju koje su se muzikološki i etnomuzikološki pristupi već susretali u ranijim razdobljima, vezana je uz najranije zapise hrvatske folklorne glazbe u *Ribanju i ribarskom prigovaranju* Petra Hektorovića. Dva notirana napjeva na kraju *Ribanja* u svojim su radovima od sedamdesetih godina 20. stoljeća s različitih pozicija promatrali Jerko Bezić i Lovro Županović, a u svom se članku u *The World of Music* njima, uz ostale primjere ranih zapisa hrvatske folklorne glazbe, bavi Ennio Stipčević. Promatrajući ih s aspekta povijesne muzikologije, Stipčević upozorava na, već i u to doba, različite pristupe folklornoj građi (što vjerniji zapis napjeva s jedne i pokušaj umjetničke intervencije s druge strane), ali i na fenomen dodira glazbenih tradicija Hrvatske i Italije, te prisutnost hrvatske folklorne glazbe u bogatom i višeslojnom glazbenom životu Venecije 16. stoljeća.

U svjetlu još jednog potencijalnog zajedničkog interesnog područja muzikologije i etnomuzikologije moguće je promatrati i članak Nikše Glige, u kojemu autor pokušava odgovoriti na pitanje iz naslova — *Zašto volimo Simfonijsko kolo?* te analizira jedinstven način Gotovčeva pokušaja rješenja odnosa folkornog i umjetničkog krećući pritom istodobno od glazbe same, ali i od slušatelja, njegova doživljaja i njegovih očekivanja ostvarenih ili iznevjerenih u promatranoj skladbi.